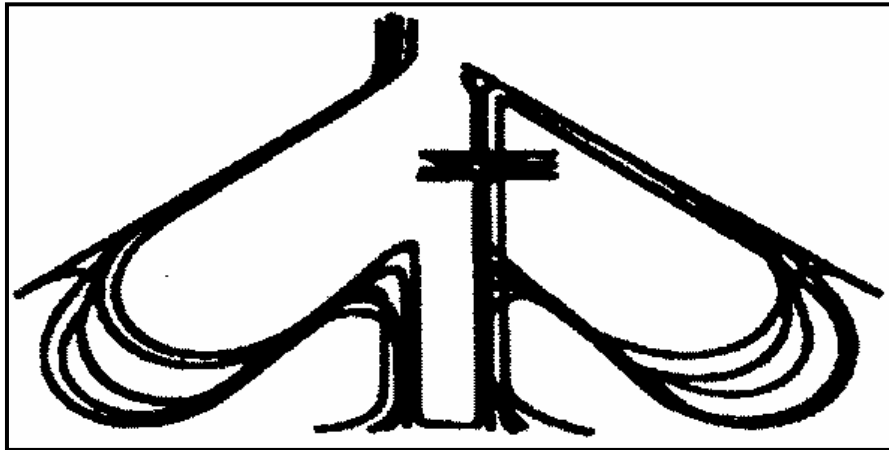

GEZINSPASTORAAL

bisdom Gent

WIE IN DE LIEFDE WOONT...

werkvorm huwelijksvoorbereiding

Werkvorm ‘Wie in de liefde woont...’

Verantwoording

Met deze werkmap wil de Werkgroep Huwelijksvoorbereiding van Gezinspastoraal Gent een aanbod doen om de inhoudelijke vorming van de huwelijksvoorbereiding te ondersteunen.

Enerzijds is er de steeds terugkerende vraag hoe we de kern van het huwelijks sacrament bij de jonge mensen van vandaag kunnen ter sprake brengen. Anderzijds is er de eerste encycliek van Paus Benedictus XVI *Deus caritas est* (“God is liefde”), die de kern van ons geloof in het licht plaatst.

Bovendien hebben de jonge mensen die zich vandaag aanmelden voor een kerkelijk huwelijk meestal wel de ervaring van het samenwonen en samenleven, maar is er toch minder vertrouwdheid tot het geloofsleven en de geloofstaal.

Met deze dubbele uitdaging voor ogen hebben we deze keuzes gemaakt:

- wij willen de huwelijkskandidaten een klein beetje helpen ‘volwassen worden in geloof’;
- daarbij willen we toch de ‘eerste verkondiging’ voorop stellen;
- ‘God is liefde’ is daarbij de kernboodschap;
- het huwelijks sacrament verankert de liefdesweg van het koppel in die Goddelijke liefde.

We bieden u een werkvorm aan in 3 stappen met als motto:

„Wie in de liefde woont,
woont in God
en God is met hem.”
(1 Joh. 4,16)

We vertrekken dus bij de beleefde ervaring van de jonge koppels, die reeds in de liefde wonen. “Maar wat bedoelen we met liefde?” vraagt de paus zich af in de inleiding van zijn encycliek (nr. 2). En we sluiten aan bij zijn inzichten over ‘eros’ en ‘agapè’ (nr. 5-11). Dat deze liefde iets over God en zijn bedoeling met de mens openbaart, is de tweede stap. Hier gaat het dus fundamenteel om ‘eerste verkondiging’, en om de kern van de blijde boodschap: de liefde die mensen zo intens ervaren, brengt hen op het spoor van Gods wezen. En in de derde stap gaat het over de sacramentele betekenis: God verbindt er zich ook toe ‘met hen te zijn’ op die liefdesweg.

Elk van de 3 stappen kent 2 deeltjes: telkens een element waarbij de huwelijkskandidaten actief betrokken worden, en waarbij ze op het spoor gezet worden om hun beleving te helpen duiden. Daarop volgt dan een getuigenis, waarbij de begeleiders vanuit hun eigen verhaal deze christelijke visie op liefde en huwelijk verwoorden en verduidelijken. (Mocht u de indruk willen vermijden dat de begeleiders telkens het laatste woord krijgen, dan kan deze volgorde naar believen ook omgekeerd worden.)

We hopen dat deze handreiking u wat kan helpen bij het boeiende en prachtige werk dat u doet: aan jonge mensen de blijde boodschap van Gods liefde verkondigen, die zich altijd weer wil ‘incarneren’ om mensen tot geluk te voeren, tot ‘leven in overvloed’.

Gent, augustus 2007

Stap 1

Wie in de liefde woont...

Doelstellingen:

- de deelnemers verwoorden wat 'in de liefde wonen' voor hen betekent
- de deelnemers herkennen de dimensies van 'eros' en 'agape' in hun eigen liefdesverhaal: de zoekende, ontvangende, meeslepende liefde, en de gevende liefde
- de deelnemers herkennen het belang van de wederzijdse inzet in hun relatie: liefde is niet enkel krijgen, ontvangen, maar ook geven

1.1. OPDRACHT: "Liefde is ..."

Vooraf: Aan een 'waslijn' zijn een aantal 'prentjes' uit de bekende reeks "Liefde is..." aangebracht. Deze 'cartoons' verschijnen nog steeds in de krant, er zijn kalenders van te verkrijgen, en zelfs boekjes. Een selectie van prentjes kan ook ontleend worden bij Gezinspastoraal Gent.

Als begeleider maak je natuurlijk zelf een keuze uit het overaanbod van getekende situaties. Bedoeling is de koppels precies de beide aspecten van de liefde (met al hun rijkdom) te laten ontdekken en verwoorden.

voorbeeldkeuze: (maar de prentjes spreken dikwijls veel sterker dan de onderschriften) *Liefde is...*

- ... het beste in elkaar naar boven brengen
- ...warmte bij elkaar zoeken
- ...om beurten de baby de fles geven
- ...alleen willen zijn...met hem
- ...lichaamstaal
- ...vergeven en vergeten
- ...een gelijkgestemde ziel vinden
- ...voor hem bidden
- ...oplettten wat hij eet
- ...vereende kracht
- ...veiligheid
- ...wat voor geen geld te koop is
- ...'ja, ik wil' zeggen
- ...jouw keuze
- ...bezorgd zijn voor elkaars welzijn
- ...een nieuwe dimensie
- ...een wederzijds geschenk
- ...voor iedereen
- ...de verkeersveiligheid in gevaar brengen
- ...een geschenk uit de hemel
- ...samen op één kussen
- ...en reis met onbekende bestemming

- 1.1.1 We laten de koppels (of deelnemers, als het aantal koppels beperkt is) elk 2 of 3 prentjes kiezen: Wat betekent volgens jou (jullie) ‘in de liefde wonen’? Ze krijgen daarvoor wat tijd.
- 1.1.2 Daarna is er een uitwisseling: Wat heb je gekozen? Toon eens, leg eens uit wat dat voor jou betekent...

De gespreksleider zorgt ervoor dat elk aan bod komt en noteert een aantal staakwoorden op een bord of flap, die de verschillende dimensies van de liefde duidelijk maken.

- 1.1.3 Afronden: de gespreksleider verduidelijkt aan de hand van de ‘gevonden’ woorden en beelden de twee dimensies van de liefde: de zoekende, ontvangende (eros) en gevende (agapè) liefde. Indien nodig kan de gespreksleider ook gebruik maken van de niet gekozen exemplaren (daarom is die waslijn handig!) om de zaak nog wat open te trekken (bv. ‘Liefde is ... een geschenk uit de hemel’ als overgang naar ‘in God wonen’).

1.2. GETUIGENIS

Een koppel van de begeleiders kan nu een getuigenis brengen over ‘in de liefde wonen’.

Daarin kunnen volgende elementen thuishoren:

- seksuele aantrekking, verlangen naar de ander
- “weggerukt worden uit de beperktheid van mijn bestaan, uit het alledaagse” (*Deus caritas est* 4)
- elkaar gelukkig maken
- jezelf vergeten en in de ander opgaan
- luisteren en beluisterd worden, vertrouwen geven, affectiviteit geven en krijgen
- liefde als een kracht die werkt in mij, “goddelijke waanzin” die zich van ons meester maakt (*Deus caritas est* 4)
- romance en ontgoocheling/ontnuchtering (op elkaar uitgekeken raken, voorspelbaarheid)
- omgaan met verschillen/conflicten
- beminnen is beslissen: kiezen om van de ander te houden

(Genoemde elementen bij deze en de volgende twee stappen zijn ontleend aan een getuigenis, uitgesproken door Luk en Mieke Adriaens-Vanderlinden tijdens een studieavond over de encycliek *Deus caritas est*, ingericht door de Interdiocesane Dienst voor Gezinspastoraal (najaar 2006). De integrale tekst van dit getuigenis is gepubliceerd in het lentenummer van Rondon Gezin, 1^e trimester 2007, p. 43-50.)

Stap 2

...woont in God...

Doelstellingen:

- de deelnemers gaan op zoek naar het verband tussen hun liefdesrelatie, zoals die door hen in de vorige stap zelf is gekarakteriseerd, en het geloof in een God die liefde is
- de deelnemers leren ontdekken waarom het huwelijk voor de Kerk een sacrament is, als gave, opgave en genade

Dit is dus een **scharniermoment**.

2.1. INLEIDING

Volgende tekst kan als inleiding gebruikt worden:

“De liefde die je als koppel bij elkaar ervaart heb je niet zelf in de hand. Zoals je niet zelf beslist om verliefd te worden (niet voor niets spreekt men in het Engels van ‘to fall in love’), zo komt ook de liefde die je voor elkaar voelt en die maakt dat je elkaar graag blijft zien van buiten jezelf. Ook als de eerste golf van enthousiasme voor elkaar wat is getemperd en je elkaar al wat gewoon bent geworden, blijft er iets wat jullie met elkaar verbindt. Christenen durven te geloven dat hun liefde voor elkaar een geschenk van God is. Hij omarmt en koestert die liefde, Hij draagt die liefde waarvan Hij zelf de oorsprong is: God is liefde. Hij ziet ons graag en wil dat wij elkaar graag zien.”

2.2. OPDRACHT: Luisterliederen met gespreksvragen (bijlage 1)

De koppels beluisteren telkens eerst het lied. Vervolgens beantwoordt ieder eerst voor zichzelf de vragen. Per koppel kunnen de antwoorden dan besproken worden. Waar nodig kunnen de liederen en/of de vragen verder toegelicht worden (zie info 1).

Na iedere verwerking nodigt de begeleider elk van de koppels uit om kort iets te vertellen over wat in hun gesprek naar boven kwam of mogelijke vragen die bij hen opgekomen zijn. Vervolgens kunnen de reacties gekoppeld worden aan de leerinhoud (zie kader bij elk lied). Bij tijdgebrek kan de opdracht beperkt worden tot 1 of 2 liederen. Respecteer in elk geval de volgorde van de liederen.

De liederen (met videoclip!) zijn terug te vinden op internet (wijzigingen voorbehouden):

I Still Haven't Found – U2 (Gregorian-versie):

<http://www.youtube.com/watch?v=xPaLK1RVeCI>

I Still Haven't Found – U2 (originele versie):

<http://www.youtube.com/watch?v=2fBj2wsimvQ>

I'm your Angel – Celine Dion & R. Kelly:

<http://www.youtube.com/watch?v=AXyrUXoDDKY>

Into my Arms – Nick Cave:

<http://www.youtube.com/watch?v=W3-VZxkmmTl&mode=related&search=>

2.3. GETUIGENIS

Een koppel van de begeleiders kan nu een getuigenis brengen over ‘in God wonen’.

Daarin kunnen volgende elementen thuishoren:

- beminnen is een keuze; liefde is een werkwoord
- die keuze voor elkaar kan echte vreugde geven
- groei van openheid en vertrouwen naar elkaar en naar anderen (i.p.v. voorzichtigheid en angst)
- de ontdekking van de liefde bracht de Liefde binnen
- “Slechts mijn bereidheid naar de naaste (op de eerste plaats mijn partner) toe te gaan en hem (haar) liefde te tonen, maakt mij ook gevoeliger jegens God” (*Deus caritas est* 18)
- God blijft woelen in ons leven, maar tegelijk is Hij respectvol en laat Hij ons vrij
- Hij verzoent ons met onze gebrokenheid, Hij vergeeft met mildheid, Hij is geduldig
- Hij is herkenbaar en tegelijk de gans Andere (zoals ook de partner)

Stap 3

...en God is met hem

Doelstellingen:

- de deelnemers ontdekken dat ze door het huwelijkssacrament opgeroepen worden zich blijvend aan elkaar te geven, d.w.z. niet enkel op het moment van de huwelijkssluiting, maar zeker ook in het verdere leven als gehuwden
- de deelnemers realiseren zich dat hieraan consequenties vastzitten die verder gaan dan een louter zich goed voelen bij elkaar, maar ook dat zij zich blijvend gedragen mogen weten door God in Jezus Christus

3.1. INLEIDING

Volgende tekst kan als inleiding gebruikt worden:

“God is liefde. Dat betekent dat Hij zich volledig aan ons geeft, Hij is er helemaal voor ons. In Jezus heeft Hij ons getoond hoe ver dat kan gaan. Zo heeft Hij zich laten kennen. Zo is het ook tussen huwelijkspartners. Als je tijdens de huwelijksviering de ring over de vinger van je partner schuift, geef je eigenlijk jezelf weg aan je partner. Of anders gezegd: jij laat je partner tot je doordringen, je laat je kennen. Niet eens voor altijd, maar altijd weer.”

3.2. OPDRACHT: Brief met gespreksvragen (bijlage 2)

De koppels lezen de brief. Vervolgens beantwoordt ieder eerst voor zichzelf de vragen. Per koppel kunnen de antwoorden dan besproken worden.

3.3. OPDRACHT: Bijbeltekst met gespreksvragen (bijlage 3)

De koppels lezen de tekst. Per koppel kunnen de vragen beantwoord worden.

3.4. DUIDING

De begeleider nodigt elk van de koppels uit om kort iets te vertellen over wat in hun gesprek naar boven kwam of mogelijke vragen die bij hen opgekomen zijn.

Vervolgens kunnen de reacties gekoppeld worden aan de leerinhoud (zie kader in bijlage 4).

3.5. GETUIGENIS

Een koppel van de begeleiders kan nu een getuigenis brengen over ‘God gaat met ons mee’. Daarin kunnen volgende elementen thuishoren:

- dank u zeggen
- mezelf breken > verstoorde relatie opnieuw heel maken
- mezelf geven en delen
- bewust zijn van de ander in zijn/haar schoonheid én onvolmaaktheid
- dit blijven doen in Zijn naam

A. Het huwelijks sacrament als gave

A.1. SONG: I Still Haven't Found – U2

Origineel

I have climbed the highest mountains
I have run through the fields
Only to be with you
Only to be with you.

I have run, I have crawled
I have scaled these city walls
These city walls
Only to be with you.

But I still haven't found
What I'm looking for.
But I still haven't found
What I'm looking for.

I have kissed honey lips
Felt the healing in her fingertips
It burned like fire
This burning desire

I have spoke with the tongue of angels
I have held the hand of a devil
It was warm in the night
I was cold as a stone.

But I still haven't found
What I'm looking for.
But I still haven't found
What I'm looking for.

I believe in the Kingdom Come
Then all the colours will bleed into one
Bleed into one.
But yes, I'm still running.

You broke the bonds
And you loosed the chains
Carried the cross of my shame
Oh my shame, you know I believe it.

But I still haven't found
What I'm looking for.
But I still haven't found
What I'm looking for.

But I still haven't found
What I'm looking for.
But I still haven't found
What I'm looking for.

Vertaling

Ik heb de hoogste bergen beklommen
Ik heb door de velden gerend
Alleen om bij je te zijn
Om bij je te zijn

Ik heb gerend, ik heb gekropen
Ik heb deze stadsmuren beklommen
Deze stadsmuren
Alleen om bij je te zijn

Maar ik heb nog steeds niet gevonden
Waar ik naar zoek
Maar ik heb nog steeds niet gevonden
Waar ik naar zoek

Ik heb honingzoete lippen gekust
Voelde de genezing in haar vingertoppen
Het brandde als vuur
Dit brandende verlangen

Ik heb met de tongen van engelen gesproken
Ik heb de hand van de duivel vastgehad
Het was warm 's nachts
Ik was koud als steen

Maar ik heb nog steeds niet gevonden
Waar ik naar zoek
Maar ik heb nog steeds niet gevonden
Waar ik naar zoek

Ik geloof in Het Koninkrijk Kome
Dan zullen alle kleuren versmelten tot één
Versmelten tot een eenheid
Maar ja, ik ben nog steeds op de vlucht

Jij verbrak de banden
En liet de kettingen vallen
Droeg het kruis van mijn schaamte
Oh, mijn schaamte, je weet dat ik het geloof

Maar ik heb nog steeds niet gevonden
Waar ik naar zoek
Maar ik heb nog steeds niet gevonden
Waar ik naar zoek

Maar ik heb nog steeds niet gevonden
Waar ik naar zoek
Maar ik heb nog steeds niet gevonden
Waar ik naar zoek

A.2. GESPREKSVRAGEN

1. Het lied begint met een lyrische beschrijving van het verlangen van de zanger om samen te zijn met iemand die grenzeloos belangrijk voor hem is. *Ben jij ook bereid om in de keuze voor je partner zo tot het uiterste te gaan? Hoe toont zich dit?*

2. In het refrein gebeurt er dan ineens iets opvallends: Je zou iets verwachten als “I still haven't found you, the one that I look for”, maar in plaats daarvan zingt de zanger over “IETS” dat hij nog niet gevonden heeft. *Wat is dat dan volgens jou?*

3. In het derde couplet flikkert er dan ineens een sprankje hoop op: Hoop op een koninkrijk dat komt en waar alle kleuren “will bleed into one”. Dit koninkrijk lijkt het “iets” te zijn waar de ik-persoon zo vurig naar op zoek is, en waar het lied om draait. Dit “iets” is de liefde van God voor de mens. *Herken jij ook in de liefde die jij voor je partner voelt de liefde van God voor de mens?*

A.3. LEERINHOUD

Waarom stap je de kerk binnen op je huwelijksdag? Je zou ook enkel voor de wet kunnen trouwen.

Het verschil tussen een *burgerlijk* en een *kerkelijk huwelijk* situeert zich op 2 vlakken:

1) Juridisch: Het burgerlijk huwelijk is een *contract*: twee partijen spreken publiekelijk met elkaar af voortaan samen door het leven te gaan en houden zich daarbij aan een aantal wettelijke bepalingen. Bij het kerkelijk huwelijk gaat het om een *engagement*: je belooft elkaar trouw te zijn alle dagen van jullie leven, wat er ook gebeurt. Dat vraagt een voortdurende betrokkenheid op elkaar, een liefde die brandend gehouden moet worden.

2) Inhoudelijk: Het burgerlijk huwelijk is iets *tussen 2 personen*; het welslagen ervan hangt uitsluitend van hen af. In het kerkelijk huwelijk speelt, zo geloven wij, nog een DERDE persoon mee: God zelf is betrokken partij! Hij (onder)steunt de liefde tussen de huwelijkspartners, sterker nog: Hij *is* die liefde.

Het huwelijk als liefdesverbond heeft zijn oorsprong dus in God, Hij geeft ons zijn liefde, dezelfde liefde die jullie voor elkaar voelen en aan elkaar geven. Je zou dus kunnen zeggen dat het huwelijk een geschenk van God is, een GAVE.

Omgekeerd geldt ook dat in de liefde tussen jullie als man en vrouw iets van God op kan lichten. In de manier waarop jullie elkaar beminnen, elkaar nabij trachten te zijn, wordt zichtbaar wie God is (althans voor wie er met een gelovige bril naar kijkt). Niet voor niets is de duurzame liefde tussen man en vrouw in de Bijbel beeld bij uitstek van het Verbond tussen God en Zijn Volk (waarbij God dan de bruidegom en de mens de bruid is). Het huwelijk is dus de ervaarbare liefde van God, en als zodanig teken van Gods liefde. En zo'n teken noemen we een *sacrament*.

Samenvattend: De liefde die jullie bij elkaar ervaren is een geschenk van God, een GAVE. Tegelijk is die gave een teken van Gods liefde, een sacrament.

B. Het huwelijks sacrament als opgave

B.1. SONG: I'm your Angel – Celine Dion & R. Kelly

Origineel

No mountain too high for you to climb,
All you have to do
is have some kind of faith, oh yeah..
No river is too wide
for you to make it across,
all you have to do
is believe it when you pray,
and then you will see:
the morning will come in every day
will be bright as the sun.
Hold on your fears,
cast them on me.
I just want you to see:

*I'll be your cloud up in the sky.
I'll be your shoulder when you cry;
I hear your voices when you call me;
I am your angel.
And when all hope is gone
I'm here.
No matter how far you are, I'm near.
It makes no difference who you are,
I am your angel.
I am your angel.*

I saw the teardrops and I heard you cry.
All you need is time.
Seek me and you shall find.
You have everything and you're still lonely;
It doesn't have to be this way.
Let me show you a better day,
Then you will see the morning will come,
and all of your days
will be bright as the sun.
So all of your fears cast them to me.
How can I make you see:

I'll be your cloud up in the sky...

And when it's time to face the storm,
I'll be right by your side.
Grace will keep us safe and warm.
I know we 'll survive;
and when it seems as if
your end is growing near,
don't you ever give up the fight,
Just put your trust beyond the sky.

I'll be your cloud up in the sky...

Vertaling

Er is geen berg te hoog om te beklimmen,
al wat je nodig hebt
is wat vertrouwen, oh ja.
Er is geen rivier te breed
om over te steken,
al wat je moet doen
is geloven in je gebed
en dan zal je zien:
de morgen zal in elke dag weer komen
en schitteren als de zon.
Neem je angsten in handen
en geef ze aan mij.
Ik wil dat je inziet:

*Dat ik jouw wolk zal zijn in de lucht.
Ik zal je schouder zijn voor als je huilt;
ik hoor je stem als je me roept;
ik ben je engel.
En als alle hoop verdwenen is
ben ik er nog steeds
Hoe ver weg je ook bent, ik ben dichtbij.
Het maakt niet uit wie je bent,
Ik ben jouw engel.
Ik ben jouw engel.*

Ik zag je tranen en ik hoorde je wenen.
Al wat je nodig hebt is tijd.
Zoek me en je zal me vinden
Je hebt alles en toch ben je nog altijd eenzaam;
het hoeft zo niet te zijn.
Laat mij jouw een betere weg wijzen.
Dan zal je zien dat de morgen weer komt,
en al jouw dagen
zullen schitteren als de zon.
Dus geef al je angsten aan mij.
Hoe kan ik je duidelijk maken:

Ik zal jouw wolk zijn in de lucht...

En als het ogenblik van de storm nadert,
dan zal ik aan je zijde staan.
De genade zal ons veilig en warm houden.
Ik weet dat we het zullen overleven;
en als het lijkt
alsof je einde nadert,
geef dan nooit het gevecht op
en heb vertrouwen in de hemel.

Ik zal jouw wolk zijn in de lucht.

B.2. GESPREKSVRAGEN

1. Dit liefdesliedje begint met een lyrische beschrijving van het verlangen van twee verliefden naar elkaar. Toch is het romantische gegeven van ‘samen één worden’ ver weg. *Kan je uit de tekst enkele voorbeelden halen waaruit dit blijkt?*

2. Dit lied is een prachtige opsomming van beelden waarmee de zanger uitdrukt er steeds te willen zijn voor zijn geliefde. Het is een prachtige illustratie van het gegeven dat onvoorwaardelijke liefde niet vrijblijvend is. *Heb jij dit ook al ervaren in je samenzijn met je partner? Illustreer met enkele voorbeelden.*

3. In het derde couplet vertelt de zanger waarom zijn liefde niet vrijblijvend is: “Grace will keep us safe and warm”. Zijn liefde heeft ook een verticale dimensie. Zijn liefde komt niet enkel en alleen van twee mensen. God heeft er alles mee te maken! En hierin schuilt precies zijn kracht voor wanneer het eens moeilijk wordt. *Vertel aan elkaar over een moment waarop je het moeilijk had met de andere. Hoe ben je hiermee omgegaan? Ben je blijven geloven in elkaar? Heeft je geloof je geholpen doorheen deze moeilijke periode?*

B.3. LEERINHOUD

Als jullie huwelijk een sacrament is, een GAVE (zie leerinhoud bij A.), wat zijn dan de consequenties? Met andere woorden: is er ook een OPGAVE aan verbonden?

Als we de ondervraging, een vast onderdeel van de huwelijksviering, eens bekijken, dan wordt snel duidelijk dat er inderdaad ook iets van jullie gevraagd wordt:

1°) “Zijn jullie in alle vrijheid en met de volle instemming van jullie hart naar hier gekomen om met elkaar te trouwen?”: Het gaat om jullie unieke keuze voor elkaar. Dat betekent op de eerste plaats dat je er voor elkaar bent, dat je tijd maakt voor elkaar...

2°) “Zijn jullie bereid als gehuwden elkaar lief te hebben en te waarderen, al de dagen van je leven?”: Je wil zorg dragen voor elkaar, zonder af te wegen of je wel evenveel terugkrijgt als je weggeeft. Je bent voor elkaar die moeite waard!

3°) “Zijn jullie bereid kinderen als geschenk uit Gods hand te aanvaarden, hen in jullie liefde te laten delen en hen Jezus en zijn kerk te leren kennen?”: Dit is een oproep om vruchtbaar te zijn, in de breedst mogelijke betekenis; vrucht dragen voor elkaar, elkaar rijker en gelukkiger maken, en die liefde doorgeven aan je kinderen en al wie je op je levensweg tegenkomt.

In de trouwbelofte komt dit alles samen: het beloven van onvoorwaardelijke trouw, een leven lang.

Voor wie gelooft blijven GAVE en OPGAVE echter altijd in evenwicht. GOD is immers de GOEDHEID zelve; Hij laat jullie nooit alleen. Je mag geloven (1°) dat je aan elkaar bent gegeven, (2°) dat je ja-woord door de gemeenschap wordt gedragen en (3°) dat je liefde wordt versterkt door de goddelijke liefde.

Besluit: De liefde die je bij elkaar ervaart is een geschenk, een GAVE, maar niet vrijblijvend. Er is ook een OPGAVE aan verbonden, het vraagt een engagement.

C. Het huwelijks sacrament als teken van geloof

C.1. SONG: Into my Arms – Nick Cave

Origineel

I don't believe in an interventionist God
 But I know, darling, that you do
 But if I did I would kneel down and ask Him
 Not to intervene when it came to you
 Not to touch a hair on your head
 To leave you as you are
 And if He felt He had to direct you
 Then direct you into my arms

*Into my arms, O Lord
 Into my arms, O Lord
 Into my arms, O Lord
 Into my arms*

And I don't believe in the existence of angels
 But looking at you I wonder if that's true
 But if I did I would summon them together
 And ask them to watch over you
 To each burn a candle for you
 To make bright and clear your path
 And to walk, like Christ, in grace and love
 And guide you into my arms

*Into my arms, O Lord
 Into my arms, O Lord
 Into my arms, O Lord
 Into my arms*

And I believe in Love
 And I know that you do too
 And I believe in some kind of path
 That we can walk down, me and you
 So keep her candles burning
 And make our journey bright and pure
 That she will keep returning
 Always and evermore

*Into my arms, O Lord
 Into my arms, O Lord
 Into my arms, O Lord
 Into my arms*

Vertaling

Ik geloof niet in een bemoeialachtige God
 maar ik weet, liefste, dat jij dit wel doet
 Maar moest ik erin geloven, ik zou Hem vragen
 zich niet te bemoeien, als het over jou gaat
 Geen haar op je hoofd te krenken
 Je gerust te laten
 En als Hij je persé de weg wil wijzen
 Dan liefst in de richting van mijn armen.

*In mijn armen, O God
 In mijn armen, O God
 In mijn armen, O God
 In mijn armen*

En ik geloof niet dat engelen bestaan
 Maar als ik naar jou kijk, weet ik het niet
 Maar moest ik erin geloven, ik zou ze verzamelen
 En hen vragen over je te waken
 Elk een kaars voor je te branden
 Om zo je levenspad uit te klaren
 En zoals Christus in liefde en genade te lopen
 En je te begeleiden in mijn armen

*In mijn armen, O God
 In mijn armen, O God
 In mijn armen, O God
 In mijn armen*

Maar ik geloof in de liefde
 En ik weet dat jij dat ook doet
 En ik geloof in een soort levenspad
 Dat we samen kunnen bewandelen, jij en ik
 Dus hou haar kaarsen brandend
 En maak onze levensreis klaar en zuiver
 Dat ze steeds kan terugkeren
 Voor eeuwig en altijd

*In mijn armen, O God
 In mijn armen, O God
 In mijn armen, O God
 In mijn armen*

C.2. GESPREKSVRAGEN

De zanger heeft het moeilijk met zijn geloof. Hij is vooral zoekend en hoopt dat zijn partner hem de weg zal kunnen wijzen. Misschien ben jij ook zoekend naar je geloof.

Lees onderstaande getuigenis aandachtig. Ze verwoordt de zoektocht van iemand naar zijn geloof. Duid aan met welke van onderstaande elementen je het moeilijk hebt. Probeer tegenover je partner te motiveren waarom.

1.	Ik geloof NIET in een BOEK, in een notarisakte, maar wèl in IEMAND mijn partner of in een vriend.	Ik geloof NIET in de catechismus, in het evangelieboek, maar wèl in IEMAND in Jezus Christus en in zijn diep geheim: ZIJN VADER
2.	Een waterdicht BEWIJS voor mijn geloof in mijn partner is er niet, er blijft iets onbekend, een zeker risico. Maar ik vertrouw in hem, een sprong in vertrouwen.	Een waterdicht BEWIJS voor mijn geloof in de verrijzenis van Jezus is er niet, er blijft iets onbekend, een vraagteken. Maar ik vertrouw in Hem, een 'sprong' in de liefde.
3.	Maar een BLIND geloof is het ook niet, want mijn partner geeft mij tekens van zijn liefde. Hij doet van alles voor mij.	Maar een BLIND geloof in Jezus is het ook niet, want Jezus geeft mij tekens, mensen die zijn spoor volgen: Damiaan, Franciscus, Romero en veel eenvoudigen dicht bij ons.
4.	Een PASSIEF geloof is het ook niet, want mijn geloof in mijn partner vraagt inzet elke dag opnieuw.	Een PASSIEF geloof in Jezus is het ook niet, want mijn geloof in Hem geeft mij een zending, kordate naastenliefde elke dag opnieuw.
5.	Geloof heb je nooit vast. Een relatie met je partner is nooit eens en voorgoed. Maar die relatie groeit, en kwijnt soms met vallen en opstaan, met goede en kwade dagen.	Geloven in Jezus is nooit een bezit, nooit af, nooit eens en voorgoed. Soms heb je dagen vol licht en dan weer donkere dagen, heel stille levensfasen en dan weer vurige tijden.
6.	Als ik mijn geloof in die partner nooit uitdruk, dan kwijnt het weg. Een zoen, een omhelzing zijn levensnoodzakelijk.	Als ik mijn geloof in Jezus nooit uitdruk in gebed, dan kwijnt het weg. Een viering, een gebed zijn levensnoodzakelijk.

C.3. LEERINHOUD

Het huwelijk is GAVE en OPGAVE tegelijk (zie leerinhoud bij B.). Dat is mooi gezegd, maar hoe komen we daarbij? Waarop is die visie gebaseerd?

Vaak na een lange en moeilijke zoektocht kun je tot het besef komen dat er meer is in je leven, in je relatie. Voor sommigen is dit een vage echo van “God”, anderen durven spreken van God als een “Iemand” of zelfs als een “Goede Vader”. Dit is een kwestie van GELOOF! Vanuit dit geloof kun je je liefdesrelatie steeds meer gaan ontdekken en vormgeven als GAVE en OPGAVE.

Het omgekeerde is ook waar: door je liefdesrelatie in het huwelijk als GAVE en OPGAVE te beleven, kom je wellicht makkelijker God op het spoor. Het huwelijk is dan ook een ideale plaats voor GELOOFSGROEI.

BRIEF MET GESPREKSVRAGEN

Lees de brief van Carolijn aan haar Jasper.

“Lieve Jasper,

Ik vrees dat we ons gedroegen als twee kemphanen. Woest was ik op jou, overtuigd dat ik je nooit-van-m'n-leven meer zou zien! Intussen heb ik alles wat laten bezinken. Dat was nodig. Ik ben blij dat de lucht schoongeveegd is. Ik kan nu beter zien wat jij voor mij betekent. Ook al stel jij me soms teleur, op moeilijke momenten kan ik toch altijd op jouw steun rekenen. Daarvoor wil ik je bedanken. Ook al staat de passie-vlam al een hele tijd op een laag pitje, jij blijft toch luisteren naar wat ik boeiend vind. Ook al groeien onze interesse-sferen uit elkaar, toch blijven we met elkaar praten en laten we elkaar niet los. Het is waar dat we ons regelmatig aan elkaar ergeren. Maar het is even waar dat we het ook telkens weer goed maken. Jij hebt toegang tot een heel bijzonder kamertje in mijn hart waar niemand anders binnen mag. Alle gevoelens, gedachten, verlangens en herinneringen die ik hier bewaar, zijn als porselein zo broos en kwetsbaar. Omdat jij zo heel voorzichtig en behoedzaam omspringt met deze schatten, vertrouw ik jou mijn geheimen toe, ook al staat het zweet me in de handen en voelt mijn tong als rubber. Mijn chaos is veilig bij jou. Jij lacht mij niet uit. Je vindt me geen nul en geen rare trien. Jij durft eerlijk vertellen over je negatieve gevoelens naar mij toe, naar mij die je zo aanbeden hebt en in wie je nu zo teleurgesteld bent! Je draait me niet de rug toe. Integendeel. Je wil samen met mij deze uitdaging aangaan. Je wil opnieuw met mij praten en een brug slaan over onze ruzies heen. Ik zie nu ook hoe vaak je probeert om klankbord te zijn voor mijn wildste dromen en gekste invallen, ook al begrijp je niet altijd waarover ik het heb. Hoeveel mensen durven dol enthousiast en onstuimig reageren zonder dat ze bang hoeven te zijn om voor gek versleten te worden? Jij bent de eerste naar wie ik ren als ik me bang of verdrietig voel, de eerste die mijn goed-nieuws-verhaal mag horen. Bij jou voel ik mij thuis. Jij bent en blijft mijn beste vriend. Ik hou nog steeds van jou... Je Carolijn.”
(bron: Ilse Cornu, *Gezocht: liefdesrelatie met toekomst*, Halewijn, 2003, p. 49)

Herken je hiervan iets in je eigen relatie? Benoem het voor jezelf en deel het met je partner.

Carolijn schrijft onder meer dat Jasper toegang heeft tot een heel bijzonder kamertje in haar hart waar niemand anders binnen mag. Hoe goed laat jij jezelf kennen aan je partner? En hoe ga jij om met de intimiteit van je partner?

BIJBELTEKST MET GESPREKSVRAGEN

Onderstaande bijbeltekst is een deel uit een toespraak van Jezus tot zijn leerlingen (Joh 15, 9-17):

Met de liefde die de Vader Mij heeft toegedragen,
heb Ik jullie liefgehad.
Blijf in die liefde met Mij verbonden.
Als je mijn opdracht ter harte neemt,
zul je in liefde met Mij verbonden blijven,
zoals ook Ik de opdracht van mijn Vader ter harte heb genomen
en met Hem in liefde verbonden blijf.
Dit alles heb Ik jullie gezegd
om jullie deelgenoot te maken van mijn eigen vreugde,
en zo jullie vreugde volkomen te maken.
Dit is mijn opdracht:
dat jullie elkaar liefhebben
met de liefde die Ik jullie heb toegedragen.
De grootste liefde die iemand zijn vrienden kan betonen,
bestaat hierin dat hij zijn leven voor hen geeft.
Mijn vrienden zijn jullie,
maar dan moeten jullie ook doen wat Ik jullie opdraag.
Voor Mij zijn jullie geen dienstknechten meer:
een knecht heeft geen begrip van wat zijn meester doet.
Vrienden noem Ik jullie,
omdat Ik alles wat Ik van de Vader heb vernomen,
aan jullie heb meegedeeld.
Niet jullie hebben Mij uitgekozen;
nee, Ik heb jullie uitgekozen
en Ik heb jullie de taak gegeven
eropuit te gaan en vrucht te dragen,
vruchten die blijvend zijn.
Wat je de Vader ook vraagt in mijn naam,
Hij zal het je geven.
Dit draag Ik jullie op:
dat je elkaar liefhebt.

Markeer voor jezelf enkele woorden of zinsdelen die je opvallen of aanspreken. Wissel vervolgens uit met je partner.

Beeld je in dat Jezus dit tot jullie zou zeggen op jullie huwelijksdag. Hij geeft jullie een duidelijke opdracht. Durf je die opdracht aan? Welke vruchten wil je dragen?

LEERINHOUD

God is liefde. Hij verlangt zo naar ons (eros), dat Hij niet anders kan dan zichzelf te geven (agapè). In het leven van Jezus van Nazareth is dit definitief duidelijk geworden: zoals Hij mensen nabij kwam in woord en daad, zo is God met ons, en zo kunnen wij elkaar nabij komen.

Liefde als ZELFGAVE betekent dus niet dat je je volledig opoffert aan de ander, zodat er van jezelf niets overblijft. Dat kan de bedoeling niet zijn. Het gaat erom jezelf te laten kennen, je bloot te geven. Zo kom je nader tot de ander.

Dat daar risico's aan verbonden zijn, zal niemand ontkennen. Je kan diep gekwetst worden. Toch wagen jullie het erop, vol vertrouwen, vol van GELOOF!

Gave zijn voor elkaar:

- > Laat de koppels eens nadenken over momenten waarop ze zich heel dicht bij elkaar voelden en ze zich ten volle aan elkaar gaven.
- > Ook de kindwens kan hierbij betrokken worden: het kind als vrucht van het zich geven aan elkaar, het zich aan elkaar geven in het kind, elkaar vader en moeder laten worden.

Algemene info**UIT DE BRIEF ‘VOLWASSEN WORDEN IN GELOOF’**

“De ‘catechese’ met de ouders die zich voorbereiden op de doop van hun kind, de ‘catechese’ voor de eerste communie of het vormsel, de ‘catechese’ voor de huwelijksvoorbereiding: het zijn dikwijls catecheses met mensen die eigenlijk niet echt geraakt werden door het evangelie en ook nog niet de stap hebben gezet naar een echte ommekeer in hun leven omwille van het evangelie. Wat we hier bedoelen is uiteraard niet dat dergelijke catecheses geen zin meer zouden hebben. Integendeel: we moeten die kansen zeer ter harte nemen en met grote inzet. Alleen moeten we beseffen dat het hier dikwijls om eerste verkondiging gaat en niet om catechese. Anders verwachten we van zo’n catechese iets dat ze niet kan geven en geven we aan de deelnemers iets dat ze niet kunnen verteren. Het kan de pastorale verantwoordelijken ook hoeden voor ontgoocheling en moedeloosheid.” (nr. 24)

“Het gaat om de ontmoeting met Christus, die ons aanspreekt en uitnodigt tot bekering. Het gaat daarin om de ‘eerste verkondiging’ van het geloof. Ze gebeurt op verschillende manieren: een getuigenis, een moment van ontroering in de liturgie, een schriftwoord dat plots als Woord van God gaat klinken... Natuurlijk kunnen we zo iets niet volkomen programmeren. Het is het geheim van God die op zoek is naar de mens.” (nr. 118)

INLEIDING ‘DEUS CARITAS EST’

“*God is liefde: wie in de liefde woont, woont in God en God is met hem*” (1 Joh. 4, 16).

In deze woorden uit de *Eerste Johannesbrief* is de kern van het christelijk geloof - het christelijk Godsbeeld en ook het daaruit volgende beeld van de mens en zijn weg - met een unieke helderheid tot uitdrukking gebracht. Bovendien geeft Johannes ons in hetzelfde vers om zo te zeggen een bondige formule voor het christelijk bestaan: “*Wij hebben de liefde leren kennen die God voor ons heeft, en wij hebben in haar geloofd.*”

Wij hebben in de liefde van God geloofd: zo kan de christen de fundamentele keuze van zijn leven uitdrukken. Aan het begin van het christenzijn staat niet een ethische beslissing of een grootse gedachte, maar de ontmoeting met een gebeurtenis, met een Persoon die aan ons leven een nieuwe horizon en daarmee zijn definitieve richting gaf. In zijn Evangelie heeft Johannes deze gebeurtenis met de volgende woorden uitgedrukt: “*Zo zeer heeft God de wereld liefgehad, dat Hij zijn eniggeboren Zoon heeft gegeven, opdat alwie in Hem geloofd... het eeuwig leven zal hebben*” (Joh. 3, 16). Met dit centraal stellen van de liefde heeft het christelijk geloof datgene opgenomen wat de kern was van het geloof van Israël en aan die kern tegelijk een nieuwe diepte en wijde gegeven. De gelovige Israëliet bidt immers elke dag de woorden uit het boek *Deuteronomium* in de wetenschap dat deze het middelpunt van zijn bestaan samenvatten: “*Luister, Israël, Jahwe is onze God, Jahwe alleen. Gij moet Jahwe uw God beminnen, met heel uw hart, met heel uw ziel en met al uw krachten*” (Deut. 6, 4-5). Jezus heeft dit gebod van de liefde tot God verbonden met dat van de liefde tot de naaste dat in het boek *Leviticus* staat: “*Bemin uw naaste als uzelf*” (Lev. 19, 18), en er één enkele opdracht van gemaakt. Omdat God ons het eerst heeft liefgehad, is de liefde niet langer alleen maar een “gebod”, maar is zij het antwoord op de gave van de liefde waarmee God ons tegemoet treedt.” (nr. 1)

Info bij stap 1**Eros en agapè****UIT 'DEUS CARITAS EST'**

“De mens wordt pas dan helemaal zichzelf, als lichaam en ziel een innerlijke eenheid vinden; de uitdaging van de *eros* is pas dan goed doorstaan, als deze eenwording gelukt is. Wanneer de mens enkel geest wil zijn en het lichaam zou willen afdoen als louter dierlijke erfenis, verliezen geest en lichaam hun waardigheid. En wanneer hij de geest verloochent en zo de materie, het lichaam, voor de enige werkelijkheid aanziet, verliest hij opnieuw zijn grootheid. De Epicureër Gassendi sprak Descartes spottend aan met “o Geest”. En Descartes reageerde daarop met “o Vlees”. Maar beminnen doen niet geest of lichaam - de mens, de persoon bemint als één enkel schepsel, dat één is en waartoe elk behoort. Alleen in het werkelijk één worden van beiden, wordt de mens helemaal zichzelf. Alleen zo kan liefde - *eros* - rijpen tot haar ware grootheid.

Vandaag de dag wordt het christendom dikwijls lichaamsvijandigheid verweten, en tendensen in die richting zijn er ook altijd geweest. Maar het soort lichaamsverheerlijking dat we vandaag de dag beleven is bedrieglijk. De tot “seks” gedegradeerde *eros* wordt tot handelswaar, tot louter “ding”; men kan het kopen en verkopen, ja, de mens zelf wordt daarbij tot handelswaar. In werkelijkheid is dit niet het grote ja van de mens op zijn lichaam. Integendeel: hij beschouwt nu het lichaam en de seksualiteit als het puur materiële van zichzelf, dat hij berekenend inzet en misbruikt. Het verschijnt niet als gebied van zijn vrijheid, maar als een iets, dat hij op zijn manier tegelijk plezierig en onschadelijk zoekt te maken. In werkelijkheid staan we daarbij voor een ontwaarding van het menselijk lichaam, dat niet meer in het geheel van de vrijheid van ons bestaan wordt geïntegreerd, niet langer meer levende uitdrukking is van heel ons zijn, maar als het ware wordt teruggeduwd in het louter biologische. De schijnbare verheerlijking van het lichaam kan heel snel omslaan in haat jegens de lichamelijkeheid. Daartegenover heeft het christelijk geloof de mens steeds als het twee-ene wezen gezien, waarin geest en materie elkaar doordringen, waardoor beiden een nieuwe adel ervaren. Ja, *eros* wil ons in verrukking brengen en aan het goddelijke doen raken, ons boven ons zelf doen uitstijgen, maar juist daarom heeft hij een weg omhoog te gaan, een weg van afzien, zuivering en genezing.

Hoe moeten we ons deze weg omhoog en deze zuivering in de praktijk voorstellen? Hoe moet liefde worden geleefd, wil haar menselijke en goddelijke belofte in vervulling gaan? Een eerste belangrijke aanwijzing kunnen we in het *Hooglied* vinden, een van de boeken van het Oude Testament dat bij de mystieken welbekend is. Volgens de tegenwoordig heersende opvatting zijn de gedichten, waaruit dit boek bestaat, oorspronkelijk liefdesliederen, concreet wellicht bedoeld voor een Israëlitisch bruiloftsfeest, waar ze de huwelijksliefde moesten verheerlijken. Daarbij is het heel leerzaam, dat in de opbouw van het boek twee verschillende woorden voor “liefde” staan. Om te beginnen is daar het woord “*dodim*” - een meervoud, dat de nog onzekere, onbepaald zoekende liefde betekent. Dit woord wordt vervolgens door “*ahaba*” afgelost, dat in de Griekse vertaling van het Oude Testament vertaald is met het soortgelijk klinkende woord *agapè*, en dat - zoals wij gezien hebben - tot het eigenlijke karakteristieke woord geworden is voor het bijbelse begrip van liefde. In tegenstelling tot de nog zoekende en onbepaalde liefde, is daarin de liefdeservaring uitgedrukt die nu werkelijk ontdekking van de ander is en zo de egoïstische trek overwint die daarvoor nog duidelijk overheerste. Liefde wordt nu zorg om de ander en voor de ander. Zij wil niet langer zichzelf -

het wegzinken in de dronkenschap van het geluk -, zij wil het goede voor de geliefde: zij wordt een afzien van, zij wordt tot het offer bereid, ja zij wil dat.

Het hoort tot de opgaande beweging van de liefde en tot haar innerlijke zuivering, dat de liefde nu het definitieve wil - en wel in dubbele zin: in de zin van de exclusiviteit - "alleen deze ene mens" - en in de zin van "voor altijd". Zij omvat heel het bestaan in al zijn dimensies, ook in die van de tijd. Dat kan ook niet anders, omdat haar belofte gericht is op het definitieve: liefde beoogt eeuwigheid. Ja, liefde is "extase", maar extase niet in de zin van het roesachtige ogenblik, maar extase als een aanhoudend wegtrekken uit het in zichzelf opgesloten ik naar de vrijgave van het ik, naar de overgave, en juist zo naar het vinden van zichzelf, ja, naar het vinden van God: "*Wie zijn leven tracht te redden, zal het verliezen, en wie het verliest zal het behouden*" (Lc. 17, 33), zegt Jezus - een woord dat in meerdere varianten bij Hem in de Evangelies terugkeert. Jezus beschrijft daarmee zijn eigen weg, die door het kruis naar de verrijzenis leidt - de weg van de graankorrel die in de aarde valt en sterft en zo rijke vrucht voortbrengt; maar Hij beschrijft daarin ook het wezen van de liefde en van het menselijk bestaan zelf, vanuit de kern van zijn offer en van zijn liefde die daarin tot voltooiing komt." (nr. 5-6)

"In werkelijkheid laten *eros* en *agapè* - opstijgende en afdalende liefde - zich nooit helemaal van elkaar losmaken. Hoe meer beide, in onderscheiden dimensies, de juiste eenheid met elkaar vinden binnen de ene werkelijkheid van de liefde, des te meer verwerkelijkt zich het ware wezen van de liefde als zodanig. Al is *eros* allereerst vooral verlangend, opstijgend - fascinatie voor de grote belofte van geluk - toch zal hij in het toegaan op de ander steeds minder naar zichzelf vragen, steeds meer het geluk van de ander willen, steeds meer zorg om hem dragen, zichzelf geven, er voor hem willen zijn. Het moment van de *agapè* breekt in hem aan, anders vervalt hij en verliest hij ook zijn eigen wezen. Omgekeerd is het echter voor de mens ook onmogelijk altijd in de schenkende, afdalende liefde te leven. Hij kan niet altijd alleen maar geven, hij moet ook ontvangen. Wie liefde wil schenken, moet haar zelf geschonken krijgen. Zeker, de mens kan - zoals de Heer ons zegt - tot bron worden, waaruit stromen van levend water komen. Maar om zo'n bron te worden, moet hij zelf steeds opnieuw weer uit de eerste, de oorspronkelijke bron drinken - bij Jezus Christus, uit wiens geopend Hart de liefde van God zelf ontwelt." (nr. 7)

Info bij stap 2**Goddelijke en menselijke liefde****UIT 'DEUS CARITAS EST'**

“De *eros* van God voor de mens is - zoals gezegd - tegelijk één en al *agapè*. Niet alleen omdat hij volledig vrij en zonder voorafgaande verdienste wordt geschonken, maar ook omdat hij vergevende liefde is. Vooral Hosea laat ons deze *agapè*-dimensie van de liefde van God voor de mens zien, die het aspect van de onverdiendheid ver te boven gaat. Israël heeft het “huwelijk” verbroken - het Verbond; God zou het eigenlijk moeten veroordelen, verwerpen. Maar juist nu wordt zichtbaar dat God God is en geen mens: “*Hoe zou ik u kunnen prijsgeven, Efraïm, u kunnen overleveren, Israël? ... Mijn hart slaat om, heel mijn binnenste wordt week. Nee, Ik zal mijn vlammeende toorn toch niet koelen, Efraïm niet opnieuw te gronde richten, want ik ben God, ik ben geen mens, Ik ben de heilige in uw midden*” (Hos. 11, 8-9). De hartstochtelijke liefde van God voor zijn volk - voor de mens - is tegelijk vergevende liefde. Zij is zo groot dat zij God tegen zichzelf keert, zijn liefde tegen zijn gerechtigheid. De christen ziet daarin al een verborgen aanduiding van het geheim van het Kruis: God houdt zoveel van de mens, dat Hij zelf mens wordt, hem opzoekt tot in de dood en op deze manier gerechtigheid en liefde verzoent.” (nr. 10)

“Het eerste nieuwe van het bijbelse geloof ligt, zoals we zagen, in het Godsbeeld; het tweede, daarmee innerlijk samenhangend, vinden we in het mensbeeld. Het scheppingsverhaal van de bijbel spreekt van de eenzaamheid van de eerste mens, Adam, aan wie God een hulp aan zijn zijde wil geven. Geen van de schepselen kan voor de mens deze hulp zijn die hij nodig heeft, hoewel hij alle dieren van het veld en de vogels een naam geeft en zo in zijn levenssamenhang betreft. Dan vormt God uit een rib van de man de vrouw. Nu vindt Adam de hulp die hij nodig heeft: “*Eindelijk been van mijn gebeente en vlees van mijn vlees*” (Gen. 2, 23). Men zou daar ideeën achter kunnen zien zoals die bijvoorbeeld in de door Plato verhaalde mythe te voorschijn komen, dat de mens oorspronkelijk kogelvormig, dat wil zeggen helemaal in zichzelf gekeerd en zichzelf genoeg geweest zou zijn, maar door Zeus voor straf voor zijn hoogmoed werd gehalveerd, zodat hij nu voortaan altijd naar de andere helft verlangt, naar haar onderweg is, om weer heel te worden. In het bijbelse verhaal is van straf geen sprake, maar de gedachte is er toch aanwezig dat de mens als het ware onvolledig is - vanuit zijn wezen op weg om in de ander tot zijn volledigheid te komen; dat hij alleen in het met-elkaar van man en vrouw “heel” wordt. Zo sluit dan ook het bijbelse verhaal met een profetie over Adam: “*Zo komt het dat een man zijn vader en zijn moeder verlaat en zich zo aan zijn vrouw hecht dat zij één vlees worden*” (Gen. 2, 24).

... al vanuit de schepping wijst *eros* de mens naar het huwelijk, naar een binding die zowel exclusief als definitief is. Zo, en alleen zo komt deze, hem wezenseigen oriëntatie tot vervulling. Aan de monotheïstische godsdienst beantwoordt het monogame huwelijk. Het huwelijk dat op een exclusieve en definitieve liefde berust, wordt tot beeld van de verhouding van God met zijn volk en omgekeerd: de wijze waarop God liefheeft, wordt tot maatstaf van de menselijke liefde. Deze vaste verbinding van *eros* en huwelijk in de bijbel vindt nauwelijks parallellen in de niet-bijbelse literatuur.” (nr. 11)

Info bij stap 2**Uitleg bij de liederen****1. ACHTERGRONDINFORMATIE BIJ 'I STILL HAVEN'T FOUND' – U2**

(commentaar van Drs. Stefan Mangnus, assistent opleiding KTU)

“U2 zet dit nummer groot in: de ik-persoon bedwingt de hoogste berg, rent door de velden, rent en kruipt, klimt tegen stadsmuren op, “only to be with you”. Wie die “you” ook is, iemand moet grenzeloos belangrijk zijn als je zó tot het uiterste gaat om met hem of haar samen te zijn.

Voor wie wat thuis is in de bijbelse taal liggen in die eerste regels de motieven al voor het oprapen: Ook Mozes beklom de berg om daar de tien geboden, die tien bevrijdende woorden van God te ontvangen. Zo ook Jezus, die zich terugtrok op een berg om er met zijn Vader alleen te zijn, “only to be with you”. En de stadsmuur die de ik-persoon hier beklimt, doet denken aan de muur van Jericho, waarlangs twee spionnen van het joodse volk met hulp van Rachab ontsnapten. Later, toen de stad gevallen was, klommen de Israëlieten over die muur om deze voorpost van het beloofde land in te nemen. Maar het meest doet het begin van *I still haven't found* mij denken aan twee regels uit het Hooglied, waarin een vrouw zingt:

*“Hoor! Mijn lief!
Kijk! Hij komt,
Springend over de bergen,
Dansend over de heuvels.
Als een gazelle is mijn lief,
Als het jong van een hert.
Kijk! Hij staat al bij de muur,
Hij blikt door het venster,
Tuurt door de spijlen.”*

Over wie gaat dit lied? Over iemand die hartstochtelijk naar een vriend of vriendin verlangt? Over de liefde van een mens voor God, of van God voor zijn kerk? Zowel bij U2 als in dit stukje Hooglied blijft het nog open.

In het refrein gebeurt er dan ineens iets opvallends: je zou iets verwachten als “I still haven't found you, the one that I look for”, maar in plaats daarvan zingt de zanger over ‘iets’ dat hij nog niet gevonden heeft. Wat is dat? En is die ‘jij’ over wie het eerste couplet gaat, dan toch niet genoeg om het verlangen te stillen? In ieder geval komt de tekst hier onder stroom te staan: de ik-persoon lijkt wel degelijk iemand te hebben die alle moeite meer dan waard is, maar zijn verlangen is nog niet tot rust gekomen.

In de theologie wordt vaak gesproken over zo'n spanning, die eigen is aan ons leven: Enerzijds is er het geloof dat God ons nabij gekomen is in Jezus, een mens van vlees en bloed. Zijn komst is de reden om in hartstochtelijke taal te zingen over de liefde die God voor mensen heeft. Anderzijds is er de wereld om ons heen, die ons met beide voeten terug op de grond brengt. De spanning tussen die twee zoekt een uitweg.

In het tweede couplet zie je dat terug: de ik-persoon heeft het gezocht in de seks, heeft alle extremen opgezocht: hij heeft de taal van engelen gesproken en hand in hand met de duivel

gestaan. Dat spreken in de taal van engelen is trouwens weer echt bijbelse taal: de apostel Paulus schreef in een brief aan de christenen van Korinte al een lied waarin hij zegt dat hij zonder de liefde niets is “al spreek ik de taal van mensen en engelen”.

In het derde couplet flikkert er dan ineens een sprankje hoop op: hoop op een koninkrijk dat komt en waar alle kleuren “will bleed into one”. Dit koninkrijk lijkt het iets te zijn waar de ik-persoon zo vurig naar op zoek is, en waar het lied om draait. De theoloog kan hier al moeilijk anders meer denken dan aan het Koninkrijk van God, de hoop op een wereld waarin mensen leven zoals het naar Gods diepste verlangen eruit zou moeten zien. Tegelijkertijd krijgt de luisteraar geen gelegenheid tot wegdromen of zweverigheid, en zingt de ik-persoon nuchter: “But yes, I’m still running...”

Aan het eind komt dan de ‘jij’ terug, waar het lied mee begon. Die ‘jij’ is een bevrijder, iemand die banden breekt en kettingen losmaakt. En die ‘jij’ draagt een kruis, het kruis van mijn schaamte, van alles wat mij klein houdt. Op dit punt aangekomen kan die ‘jij’ niemand anders meer zijn dan Jezus, de mens in wie je de gelaatstreken van God herkent.

Is daarmee alles opgelost? Nee, U2: “I still haven’t found what I’m looking for”. En gelukkig maar: onze wereld kent nog veel onverloste kanten en geloven betekent gelukkig niet dat je daar maar niet te moeilijk over moet doen. Ik denk eerder dat het omgekeerd is: juist de liefde die de ik-persoon ervaart van die ‘Jij’ bij wie hij of zij zich vrij voelt, maakt het verlangen naar een koninkrijk van vrede dat nog gezocht en verwacht wordt zo intens.

Zo wordt *I still haven’t found* een prachtig lied, waarin de hoop stevig verankerd ligt in realisme: Gods koninkrijk is er nog niet, al krijg je er soms al een voorproefje van, wanneer je het verlangen ziet in de ogen van verliefde partners.”

(bron: http://www.geert-meike.nl/song/istillhaventfound_u2)

2. ACHTERGRONDINFORMATIE BIJ 'INTO MY ARMS – NICK CAVE

(commentaar van Prof. Dr. Herwi Rikhof, hoogleraar systematische Theologie aan KTU)

“Toen ik die teksten (van de songs van Nick Cave *nvdr*) erbij had, vond ik ze interessant en intrigerend. Niet alleen of op de eerste plaats omdat God genoemd wordt - duidelijk anders dan die typische, tamelijk gratuite Amerikaanse reactie op afschuwelijke toestanden “oh my god” - maar ook en vooral omdat God op een ietwat vervreemdende en tegelijkertijd verfrissende manier ter sprake komt. Precies deze combinatie maakt deze song zo ‘theologisch’, en van *Into my arms* zou ik ook wel willen zeggen zo ‘sacramenteel’. Dat zijn niet direct termen die de meesten voor deze song zouden gebruiken: daarom zal ik dat wat toelichten. Ik begin met ‘sacramenteel’ en later komt dat ‘theologisch’, dat spreken over God aan de orde.

‘Sacramenteel’ is een term die verwijst naar een gelaagdheid, een soort transparantie: het gewone dat doorverwijst naar het ongewone, de aarde die doorschoten is met de hemel. En *Into my Arms* is doortrokken van die gelaagdheid, die transparantie.

Alleen de vorm al: drie strofen met drie refreinen. Je gaat heen en weer van strofe naar refrein en elke keer krijgt datzelfde refrein een andere kleur, een andere diepte door het voorafgaande refrein. En daar komt nog bij dat de strofen en de refreinen gericht zijn tot verschillende personen. De strofen zijn gericht tot een jij, tot “darling”, en het refrein is gericht tot God: “O Lord”. Maar die strofen en die refreinen zijn ook nog op een ander punt verschillend. De strofen vormen samen een liefdeslied, het refrein is een smeekgebed, een soort voorbede. Die verschillen vormen samen die gelaagdheid.

Maar dat liefdeslied en die voorbede zijn geen twee verschillende werelden die los naast elkaar staan. De strofe zelf is de aanleiding voor dat refrein, het liefdeslied loopt uit op die voorbede. De strofen zijn wel gericht tot “darling”, maar ze gaan over wat verder ligt of verder gaat: God, engelen en Liefde (met hoofdletter). Vandaar ook transparantie, een doorverwijzing.

Er is nog een andere transparantie, die waarschijnlijk alleen opvalt als je vertrouwd bent met de taal van het geloof: in elke strofe staat wel een opmerking die uit de bijbel komt of uit een gebed, maar die gewoon wordt gebruikt. “Always and evermore” is zo'n formulering die heel gewoon is in de kerk aan het slot van een gebed, maar hier sluit zij het liefdeslied af. De strofen beginnen elke keer met ‘geloof’. De eerste twee strofen beginnen met “ik geloof niet”. Dat staat in contrast met het geloof van die “jij”. Maar beide keren verplaatst de “ik” zich in dat geloof: “als ik ... dan zou ik”. En bij dat verplaatsen gebeurt iets dat ik bij het eerste horen niet had opgepikt, maar pas zag toen ik de tekst meelas. Dat geloof, dat “ik” niet deel, is een wat kinderlijk en naïef geloof: een bemoeialmachtige God en engelen die voorkomen dat je van de brug in het ravijn valt - die plaat hing in het lokaal van mijn ‘bewaarschool’. Hoewel naïef? In de eerste strofe zit wel een uitspraak van Jezus verstoep - geen haar krenken - en ook in de tweede strofe zit een verwijzing naar bijvoorbeeld het verhaal van de bekoring van Jezus in de woestijn. Misschien is het daarom beter te zeggen dat die voorstelling van een God en engelen die voortdurend ingrijpen wat naïef is of kinderlijk kan zijn, maar dat die “ik” door dat kinderlijke heen prikt en eruit haalt waar het wel om gaat in het geloof: om de zorgzaamheid en behoedzaamheid van God en wel een zorgzaamheid ten goede, een behoedzaamheid voor belangrijke zaken. Een soort uitzuivering dus. Een zuivere manier van spreken over God en de dingen van God. Dat is de taak van theologen en daarom vind ik het ook zo'n ‘theologisch’ lied.”

(bron: http://www.geert-meike.nl/song/intomyarms_nickcave)

Info bij stap 3**Liefde als zelfgave****UIT 'DEUS CARITAS EST'**

“Wanneer Jezus in zijn gelijkenissen het heeft over de herder die het verloren schaap opzoekt, over de vrouw die de drachme zoekt, over de vader die de verloren zoon tegemoet gaat en hem omarmt, dan zijn dit alles niet slechts woorden, maar uitleg van wie Hij is en wat Hij doet. In zijn dood aan het kruis voltrekt zich dat ‘zich tegen zichzelf keren’ van God, waarin Hij zichzelf wegschenkt om de mens weer te doen opstaan en hem te redden - liefde in haar meest radicale vorm. Wie kijkt naar de doorboorde zijde van Jezus, waarvan Johannes spreekt, begrijpt wat het uitgangspunt van deze brief was: “*God is liefde*” (1 Joh. 4, 8). Daar kan deze waarheid worden aanschouwd. En van daaruit is nu te definiëren wat liefde is. Vanuit deze beschouwing vindt de christen de weg van zijn leven en zijn liefhebben.” (nr. 12)

“Aan deze daad van zelfgave heeft Jezus blijvende tegenwoordigheid verleend door de instelling van de Eucharistie tijdens het laatste avondmaal. Hij anticipeert op zijn dood en verrijzenis doordat Hij op dat uur al aan de leerlingen in brood en wijn zichzelf geeft, zijn lichaam en zijn bloed als het nieuwe Manna. Heeft de antieke wereld ervan gedroomd dat uiteindelijk het eigenlijke voedsel van de mens - datgene waarvan de mens leeft - de *logos*, het eeuwige verstand zou zijn, nu is deze *logos* ook echt voedsel voor ons geworden - als liefde. De Eucharistie betreft ons in de zelfgave van Jezus. Wij ontvangen de vleesgeworden *logos* niet slechts statisch, maar worden betrokken in de dynamiek van zijn zelfgave. Het beeld van het huwelijk tussen God en Israël wordt werkelijkheid op een manier die daarvóór niet te bedenken viel: uit het staan tegenover God wordt door de gemeenschap met de zelfgave van Jezus gemeenschap met zijn lichaam en bloed, wordt vereniging: de “mystiek” van het Sacrament, die op de afdaling van God tot ons berust, reikt verder en voert hoger, dan welke mystieke opwaartse vervoering van de mens ook zou kunnen reiken.” (nr. 13)

“In de liefdesgeschiedenis, die de bijbel ons verhaalt, komt Hij ons tegemoet, werft Hij om ons - tot en met het laatste avondmaal, tot en met zijn aan het kruis doorboorde hart, tot en met de verschijningen van de Verrezenen en zijn grootse daden, waarmee Hij de wordende kerk op haar weg geleid heeft doorheen het werken van de apostelen. En in de verdere geschiedenis van de Kerk is de Heer niet afwezig gebleven: steeds opnieuw komt Hij ons tegemoet - door mensen waar Hij doorheen straalt; door zijn Woord, in de Sacramenten, in het bijzonder in de Eucharistie. In de liturgie van de Kerk, in haar gebed, in de levende gemeenschap van de gelovigen ervaren wij de liefde van God, nemen we Hem waar en leren zo ook zijn tegenwoordigheid in ons dagelijks leven te herkennen. Hij heeft ons het eerst liefgehad en heeft ons nog steeds het eerst lief; daarom kunnen wij ook met liefde antwoorden. God schrijft ons niet een gevoel voor, dat wij niet kunnen oproepen. Hij heeft ons lief, laat ons zijn liefde zien en merken, en uit deze “het eerst” komende liefde van God, kan als antwoord ook in ons de liefde ontkiemen.

Bovendien wordt in dit proces van ontmoeting ook duidelijk, dat liefde niet slechts een gevoel is. Gevoelens komen gaan. Het gevoel kan een geweldig aanvangsontvlammen zijn, maar de hele liefde is het niet. Wij hebben in het begin gesproken over een proces van zuivering en rijping waardoor de *eros* helemaal zichzelf, liefde in de volste zin van het woord wordt. Tot de rijpheid van de liefde hoort het, dat ze alle krachten van het menszijn erin betreft, de gehele mens om zo te zeggen integreert. De ontmoeting met de zichtbare verschijningsvormen

van de liefde van God kan in ons het gevoel van de vreugde wekken, dat voortkomt uit de ervaring van het bemind worden. Maar zij spreekt ook onze wil aan en ons verstand. De kennis van de levende God is een weg naar de liefde, en het ja van onze wil op zijn wil maakt verstand, wil en gevoel één tot een algehele liefdesovergave. Dat is overigens een proces waarin men voortdurend onderweg blijft: liefde is nooit “af” en voltooid; zij verandert in de loop van het leven, rijpt en blijft juist daardoor trouw. *Idem velle atque nolle* - hetzelfde willen en niet willen - dat hebben de antieken als de eigenlijke inhoud van de liefde gedefinieerd: een op-elkaar-gaan-lijken dat tot een gemeenschappelijkheid voert van willen en denken. De liefdesgeschiedenis tussen God en mens bestaat juist daar in dat deze gemeenschap van wil groeit in de gemeenschap van denken en voelen, zodat ons willen en de wil van God steeds meer samenvallen: de wil van God voor mij niet meer een vreemde wil is, die geboden mij van buitenaf opleggen, maar mijn eigen wil, vanuit de ervaring dat inderdaad God mij inwendiger is dan ik aan mijzelf. Dan groeit overgave aan God. Dan wordt God ons geluk.” (nr. 17)

Documentatie

Deus caritas est. Encycliek van Paus Benedictus XVI, Licap, Brussel, 2006

(De geciteerde teksten zijn overgenomen van de website www.rkdocumenten.nl, in een vertaling van Chr. van Buijtenen.)

Volwassen worden in geloof. Catechese in het leven van de Kerk (Verklaringen van de bisschoppen van België 33), Licap, Brussel, 2006

Dienst gezinspastoraal
bisdom Gent
Nederpolder 24
9000 Gent
09 235 78 63
han.koole@kerknet.be
www.gezinspastoraal.be/Gent
www.huwelijksvoorbereiding.be/Gent